

Léčiva

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Vlastimil Vaněk.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785, financovaného z ESF
a státního rozpočtu ČR. Provozováno Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze.*

Co je to léčivo?

Léčivo (léčivá látka) je látka určená k příznivému ovlivňování zdraví lidí nebo zvířat. Léčivá látka je nejvýznamnější součástí **léku**. Lidé utratí za léky ročně 450 mld. dolarů. Průměrný Čech spotřebuje ročně 32 balení léků.

Z čeho je složen aspirin?

Každý lék obsahuje **léčivou (účinnou) látku**, která způsobuje léčivý účinek. Kromě toho obsahují léky **pomocné látky**, které zvětšují objem léku, zlepšují jeho chuť a usnadňují jeho vstřebávání.

Léčivá látka spolu s pomocnými látkami vytváří **léčivý přípravek**. Léčivý přípravek v určité **lékové formě** nazýváme **lék**.

Léková forma

Léčivý přípravek mívá různou podobu, které říkáme **léková forma**: tablety, tobolky, injekce, kapky, čípky, mast aj.

Úkol 1:

Přiřaď ke každému obrázku správnou lékovou formu:

Kontrola úkolu 1

Obrázek 6: **čípky**

Obrázek 7: **tobolky**

Obrázek 8: **mast**

Obrázek 9: **kapky**

Obrázek 10: **injekce**

Obrázek 11: **tablety**

Některé kategorie léků

Antibiotika

Léčba bakteriálních infekcí (angína)

Antidiaroikum

Léčba průjmu

Otorinolaryngologikum (ORL)

Léčba rýmy, zánětu nosních dutin

Antitusikum proti kašli

Analgetikum, Antipyretikum

Zmírnění bolesti, snížení tělesné teploty

12

13

Léky x alternativní prostředky ke zmírnění nejběžnějších zdravotních potíží

Úkol č. 2: Podle obrázků na snímku 6 doplň 2. sloupec tabulky;
podle vlastních zkušeností doplň další možnosti ke zmírnění obtíží

Druh problému	Kategorie, forma léku (event. konkrétní lék)	Alternativní a podpůrné prostředky
bolí tě hlava		
máš rýmu		
máš kašel		
máš horečku		
máš angínu		
máš průjem		

Léky x alternativní léčba

Kontrola úkolu 2

Problém	Léky (kategorie, forma)	Alternativní a podpůrné prostředky
bolí tě hlava	Analgetika, tablety	Obklady, pitný režim, bylinné čaje (dobromysl, třezalka, meduňka)
máš rýmu	Nosní kapky – užívat maximálně 7 dní	Vitamín C, bylinné čaje
máš kašel	Antitusika, kapky	Bylinné čajové směsi (mateřídouška, tymián, lékořice, jitrocel, bez, lípa...), cibule s medem, vitamín C
máš horečku	Antipyretika	Studené obklady, zábaly, dostatek tekutin.

Léky x alternativní léčba

Kontrola úkolu 2

Problém	Léky (kategorie, forma)	Alternativní a podpůrné prostředky
máš průjem	„živočišné uhlí“ – tablety	Čaj, minerální voda, rýže s mrkví, banán, strouhané jablko
máš angínu	Antibiotika (např. penicilín) – tablety, sirup	----- Pozn.: Nutno dodržet dávkování a dobu užívání léků!!! Účinek léků může snížit potrava bohatá na vápník a minerální látky. Po ukončení léčby se doporučují mléčné výrobky s probiotickými kulturami

Výběr informací z příbalového letáku (V-penicilín)

Léčivá látka: fenoxymethylpenicilin

- je vysoce účinný k perorálnímu podání (lze jej užívat ústy).
- patří mezi antibiotika, které zabíjejí bakterie zabráněním tvorby buněčné stěny

Pomocné látky:

- laktóza, mastek, magnesium-stearát, mikrokrytalická celulóza, ...

Indikační skupina: antibiotikum

- k léčbě a prevenci mírných až středně těžkých infekcí (např. infekce ušní, nosní a krční, infekce dýchacích cest, kožní infekce) vyvolaných mikroorganismy citlivými na penicilin.

Úkol 3: a) K čemu se používají antibiotika?
b) Jaká je funkce pomocných látek v lécích?
c) Je penicilín vhodný k léčbě chřipky? Vysvětli.

Kontrola úkolu č. 3:

- Úkol 3:**
- a) k čemu se používají antibiotika?
  - b) jaká je funkce pomocných látek v lécích?
  - c) je penicilín vhodný k léčbě chřipky?

- a) K léčbě onemocnění a infekcí vyvolaných některými bakteriemi**
- b) Zlepšují chuť, ovlivňují vlastnosti léku (vstřebávání, doba účinku)**
- c) Ne, působí na některé bakterie (ovlivňuje tvorbu buněčné stěny u nových buněk)**

Výběr informací z příbalového letáku k antibiotiku – kontraindikace, upozornění

Přípravek se nesmí užívat

- při alergii na penicilinová antibiotika
- u všech stavů, které nepříznivě ovlivňují vstřebávání přípravku ze střeva (zvracení, průjem).

Zvláštní opatrnosti je zapotřebí

- u pacientů, kteří se léčí s alergií nebo astmatem
- když se během užívání léku objeví alergická reakce, průjem nebo zvracení, **informujte o tom svého ošetřujícího lékaře.**

Účinky přípravku a jiných léků se mohou vzájemně ovlivňovat - poradte se s lékařem

z příbalového letáku

– dávkování a užívání penicilínu

- **Lék předepisuje, dávkování určuje lékař**
- **Tablety se užívají v pravidelných intervalech**
- **Vždy užívejte přesně podle pokynů svého lékaře.**
  - **Obvyklé intervaly užívání** (podle obsahu účinné látky v tabletě):
každých 8 hodin nebo **každých 6 hodin**
- **Přípravek se obvykle užívá 10 dní** nebo ještě dalších 48-72 hodin po vymizení příznaků infekce a poklesu teploty.

O ukončení léčby rozhoduje vždy lékař.

z příbalového letáku

- možné nežádoucí účinky penicilínu:

Často: (u více než 1 ze 100 pacientů, ale méně jako u 1 pacienta z 10 pacientů):

- **vyrážka, kopřivka, svědění, alergické reakce, nevolnost, zvracení, průjem**
(hlavně po podání vysokých dávek penicilinu, potíže většinou vymizí po skončení léčby)

Vzácně: (u více než 1 z 10000 pacientů, ale méně jako u 1 pacienta z 1000 pacientů): **anafylaktický šok** (vystupňovaná alergická reakce), **zvýšená hodnota draslíku v krvi** (hlavně při užívání vysokých dávek)

uskladnění:

- nepoužívejte po uplynutí doby použitelnosti
- uchovávejte při teplotě do 25 °C, v původním obalu, aby byl přípravek chráněn před vlhkostí.

Úkol 4: Shrnutí učiva

Léčivo je léčivá ..... určená k příznivému ovlivňování ..... lidí nebo zvířat. Každý lék obsahuje ..... (účinnou) látku, která způsobuje léčivý účinek. Kromě toho obsahují léky ..... látky, které zvětšují ..... léku, zlepšují jeho ... a usnadňují jeho vstřebávání. Léčivá látka s pomocnými látkami vytváří léčivý ..... . Léčivý přípravek v určité lékové formě nazýváme ... . Léčivý přípravek mívá různou podobu, které říkáme léková .....: tablety, ..., injekce, ..., čípky, ... aj.

Kontrola úkolu 4

Léčivo je léčivá **látka** určená k příznivému ovlivňování **zdraví** lidí nebo zvířat. Každý lék obsahuje **léčivou** (účinnou) látku, která způsobuje léčivý účinek. Kromě toho obsahují léky **pomocné** látky, které zvětšují **objem** léku, zlepšují jeho **chuť** a usnadňují jeho vstřebávání. Léčivá látka s pomocnými látkami vytváří léčivý **přípravek**. Léčivý přípravek v určité lékové formě nazýváme **lék**. Léčivý přípravek mívá různou podobu, které říkáme **léková forma**: tablety, **tobolky**, injekce, **kapky**, čípky, **mast** aj.

Zdroje obrázků: [cit. 2010-02-08]

Obrázek 1: Dostupný pod licencí Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported license na [www:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:VariousPills.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:VariousPills.jpg).

Obrázek 2: Dostupný pod licencí Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported license na [www:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:AspirineV.png>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:AspirineV.png).

Obrázek 3: Dostupný pod licencí GNU Free Documentation License na [www:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Talcum_Powder.JPEG>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Talcum_Powder.JPEG).

Obrázek 4: Dostupný pod licencí GNU Free Documentation License na [www:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:FlattenedRoundPills.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:FlattenedRoundPills.jpg).

Obrázek 5: Dostupný pod licencí GNU Free Documentation License na [www:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aspirine.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aspirine.jpg).

Obrázek 6: Dostupný pod licencí public domain na [www:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Suppositories_three_different_sizes_2.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Suppositories_three_different_sizes_2.jpg).

Obrázek 7: Dostupný pod licencí GNU Free Documentation License na [www: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:C
%C3%A1psulas.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:C%C3%A1psulas.jpg).

Obrázek 8: Dostupný pod licencí GNU Free Documentation License na [www:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ointments.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ointments.jpg).

Obrázek 10: Dostupný pod licencí public domain na [www:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vaccination_of_girl.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vaccination_of_girl.jpg).

Obrázek 11: Dostupný pod licencí GNU Free Documentation License na [www:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gradaxin.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gradaxin.jpg).